

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Lemgoviae, 1714

Desenbergae Prope Warburgum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-8040

2

by

DESENBERGA

PROPE WARBURGUM.

MEMORIÆ SACRUM

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. CATTOS
 LÆTAQUE. WARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
 PARUIT. IMPERIO. CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT
 SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA
 VICTA. DEHINC. CESSIT. SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
 HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
 NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA
 ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
 QUIS. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
 NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI.

FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG.

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNOMI-
 NE. OLIM. MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS. M.
 PRÆSIDIO. FRANCORUM. FIRMAVIT. SAXONES
 AN. DCCLXXVI. FRUSTRÀ. OPPUGNARUNT. HENRI-
 CUS. IV. CÆSAR. AN. M. LXX. OCCUPAVIT. HODIE
 VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS. PADERBORNEN-
 SIS. BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIORUM. FA-
 MILIA. POSSIDET. POSITO. HOC. MONU-
 MENTO. EXORNAVIT

T

NO-

DESSENGA
AGNOTÆ.

I. **D**ESENBERGA.] Ægidius Gelenius in pretiosa hierotheca pag. 119. contra Ortelium multis agit, & vetustam Francici regni sedem *Dispargum*, (quod Gregorius Turonensis lib. 2. hist. Franc. cap. 9. *Chlogioni nobilissimo Francorum Regi habitatum*, & in termino *Thoringorum* situm fuisse tradidit, & Aimoinus *Disbargum*, Ado Viennens. *Dysporum* nominant) *Desenbergam* ad Dimolam, non autem *Duisburgum* prope Rhenum, ut Ortelius, Petavius in *Ration. temp. part. 1. lib. 6.* Isaacus Pontanus lib. 2., Gelr. *Teschemacherus*, aliique plures sentiunt, esse affirmat. Huic Gelenii opinioni quantum *Dasburgum*, proximus ad pedem *Desenbergæ* vicus, & prisca Thuringiæ situs, *Desenbergæ*, quam *Duisburgo* propinquior favet; tantum refragari videtur Aimoinus lib. 1. de gest. Francorum cap. 4. *Finitimos itaque (Franci) bello lacescendo Thoringorum, qui Germaniæ incolunt fines, depopulantes, castellum quoddam Disbargum nomine occupant, in quo rex Clodio sedem sui constituit regni.* Et cap. 5. *Rex autem Clodio, angustos regni sui fines dilatare cupiens, exploratores à Disbargo trans Rhenum dirigit: & ipse cum exercitu subsequutus, Cameracum civitatem obsidens expugnavit & cepit. Carbonariam silvam ingressus Tornacum urbem obtinuit.* Ita ille. Si igitur *Dispargum* est in termino *Thoringorum*, & *Thoringi Germaniæ fines incolunt*, hos certius *Duisburgi* prope Rhenum, quam *Desenbergæ* ad Dimolam inquiras. Imò verifimilius est Clodium Francorum Regem, *Duisburgo* Rheno proximo, quam *Desenbergâ*, in Belgicam secundam, ad obsidendum *Cameracum* & *Tornacum* expugnandum transportasse exercitum. Quamvis autem vetustissimam Gregorii Turonensis lectionem *Tungros* pro *Toringis* habere testetur in sua editione *Morelius*, & *Isac. Pont.* lib. 4. orig. Franc. cap. 12. ita legi debere in *Turonensi*, & reliquis omnibus chronologis, ut *Sigeberto* & aliis, qui eum secuti, contendat: non ideo tamen nobis placet *Godefridi VVendelini Ecclesiæ Tornacensis Canonici & Officialis*, in eruditis ad legem *Salicam* commentariis pag.

pag. 99. sententia, qui secundum Godefridum Henschenium è Societat. Jesu doctissimum virum & nobis amicum, in Diatriba sua de tribus Dagobertis, lib. 4. cap. 8. pag. 246. *Diesthemium*, Brabantia oppidum, *Dispargum* esse autumat; nec Broweri in Antiq. Fuldenf. lib. 1. cap. 2. *Dietsburgum* in saltu Buchonio; nec aliorum *Heinsbergam* in Julia, eò quòd in Fredegario Scholast. pro Dispargo *Hesbargum* legunt, Dispargum interpretantium opiniones arident. Quo enim modo Rex Clodio exploratores à *Disbargo*, si illud est *Diesthemium* Wendelini, si *Heinsbergam* Juliae, *trans Rhenum dirigere*, & illis reversis Rhenum trajicere potuit, ut in Belgica secunda Romanos opprimeret, & Cameraco & Tornaco potiretur?

2. GRAVES QUÆ FINIBUS.] Sicut antiqui Saxones *Cattis* sive *Hassis*, limitaneo populo, maxime infesti, à *Luppia* & *Paderæ* tractu imminebant, odio religionis Christianæ, quæ à S. Bonifacio Hassones cum Thuringis fuerant imbuti, & Imperii Francici metu, quod Hassi acceperant, Saxones detrectabant. Christoph. Brow. in Scholiis ad Poëm. HRaban. Mauri cap. 118. pag. 141. & Annales rerum Franc. ad Ann. 774. *Dum hæc in Italia geruntur, Saxones velut opportunam de absentia Regis nacti occasionem, contiguos sibi Hassorum terminos ferro & igne populantur. Cùmque in eo loco, qui nunc Frideslar ab incolis nominatur, Basilicam à beato Bonifacio Martyre dedicatam, incendere molirentur, atque hoc efficere casso labore conarentur, immisso sibi divinitus pavore subitaneo, turpi trepidatione confusi domum fugiendo revertuntur.* Ita insecutis temporibus Hassi Paderbornensibus, qui sunt antiqui Saxones, parem gratiam retulerunt, præsertim anno 1465. avulso ingenti ad Dimolam ditionis Paderbornensis tractu, & Abbatiâ Helmershusanâ perquam insigni sibi vindicatâ. Dilichius in Chron. Hassiæ. Recentiora belli incommoda hîc silentur, quorum ubique exstant vestigia, & pax publica Germaniæ sanxit oblivionem.

3. CATTOS.] *Suevorum gentem longè maximam, & bellicosissimam Germanorum omnium*, C. Julii Cæsaris commentariis magnopere celebratam, eandem cum *Chattis* esse, pluribus nos argumentis docet Cluver, lib. 3. German. antiquæ cap. 5. qui

T 2

eorum

eorum etiam fines determinat, & *Cattis dimidiam Episcopatus Paderbornensis partem Visurgi adfixam* assignat. Militarem eorum virtutem, mores, ac disciplinam Tac. lib. de mor. Germ. cap. 30. & 31. satis disertè descripsit his verbis: *Duriora genti corpora, stricti artus, minax vultus, & major animi vigor. Multum, ut inter Germanos, rationis, ac solertia: præponere electos, audire præpositos, nosse ordines, intelligere occasiones, differre impetus, disponere diem, vallare noctem, fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerare: quodque rarissimum, nec nisi ratione discipline concessum; plus reponere in duce, quam in exercitu. Omne robur in pedite, quem super arma, ferramentis quoque & copiis coonerant. Alios ad prælium ire videas; Catos ad bellum, rari excursus & fortuita pugna. Et aliis Germanorum populis usurpatum, rara & privata cujusque audentia apud Catos in consensum vertit, ut primum adoleverint, crinem barbamque submittere, nec nisi hoste cæso, exuere votivum obligatumque virtutis habitum. Super sanguinem & spolia revelant frontem, sequentum demum prætium nascendi retulisse, dignosque patriam ac parentibus ferunt. Ignavis & imbellibus manet squalor. Fortissimus quisque ferreum insuper annulum (ignominiosum id genti) velut vinculum gestat, donec se cæde hostis absolvat. Plurimis Catorum hic placet habitus. Jamque canent insignes, & hostibus simul suisque monstrati. Omnium penes hos initia pugnatum: hæc prima semper acies, visu nova. Nam ne in pace quidem vultu mitiore mansuescunt.* Chatorum item meminere præter Tacit. in Annal. & de morib. German. Dio, Strabo, Plinius, Ptolemæus; & *Cattimelibocum* ab iis denominatum putat Isac. Pont. lib. 1. orig. Franc. cap. 9. uti alii censent, *Cassellas à Castello* derivari. Porro vetus Chatorum nomen servare nunc *Hassos* haud dubitandum ait Cluver. loc. cit. & rationem commutati nominis affert. *Hassi* autem sunt, *Aimoino Assi*, Saxonum contermini, *Adamo Bremenensi Hassones*, nunc *Hessos* appellamus. *Reinerus Reineccius* in notis ad Poëtam Anonymum lib. 1. pag. 9.

4. LETAQUE WARBURGI.] Warburgum duplex oppidum Dimolæ fluvio appositum, quasi *Variburgum* à Varo dictum opina-

opinatur Serarius lib. 3. rerum Mogunt. not. 29. ad vitam S. Bonifacii. Veriorem nominis originem indicat adjunctum Dodiconis Comitum diploma, in quo Meinwercus Episcopus Paderbornensi donatum, *Wartberghi*, id est, *Montis specula*, appellatur.

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Dodico Comes, peccaminum suorum atque humanae fragilitatis memor, ac divinam ammonitione compunctus, pro remedio & commemoratione anime sue ad altare, & ad servitium S. Dei Genitricis Marie & S. Kiliani Martyris & S. Liborii Confessoris cum consensu Matris sue videlicet Hildigunde heredis sue primitivae. Fratrisque sui Sigobodoni assensu & astipulatione suum praedium tradidit in proprium in his locis quorum nomina hic subsequuntur. WARTBERGHI, Rainlesessun, Erungun. Radi. Radi in superiori Wurmlabun. Robthem. Garametti. Rodwardeshusun. Illandebusun. Silibem. cum agris cultis & incultis, silvis, aquis aquarumque discursibus, pratis, pascuis, nec non cum utriusque sexus mancipiis, & cum omnibus ad haec loca pertinentibus appendiciis, videlicet octo molendinis ceterisque quae adhuc nominari queunt vel nequeunt, & tamen in eis sunt vel fieri possunt utilitatibus, exceptis Ministerialibus ejus hominibus Eilbeht, Randwigh, Acilin, Gela, Doda, Hoikalst, Ainza, Tamma, Hibuke, Hizule, ceterisque mulieribus jam ad gynaceum ejus assumptis, non ulterius assumendis. Ea ratione atque pactione interposita, ut dum Deo jubente Monasterium Paderbrunnense maneret incolume, pro eodem Dodicone Sacerdoti atque Diacono & Subdiacono cotidie publicam Missam celebrantibus stipendialis refocillatio, quae convenit uni ejusdem Ecclesiae fratri stipendiali dari, daretur. Sin autem ab Episcopo vel Praeposito publica Missa celebraretur, eadem ejus stipendialis refocillatio pro anima ejus remedio inter duodecim egenos divideretur. Cum vero idem Comes Dodico divinam sic disponente providentiam hujus vitae terminum transiret, in omnigena re commemorationem quam pro ejusdem Monasterii Episcopo agere consuetudo est, pro eodem Comite Dodicone celebrari debere. Videlicet in Missarum & Psalmorum celebrationibus, luminorumque incendiis, eulogiarumque donationibus, centenorumque pauperum refocillationibus, & in omnibus quae in Episcopi ejusdem loci annuali depositionis die convenit facere. Hac tra-

ditione & pactione peractâ ante altare S. Dei Genitricis Marie Dominus Episcopus Mainwercus cum suo advocato Amulungo pro eodem prædio in precariam eidem Dodiconi præstitit. Quicquid in DESBURG. Astnederi. Westnederi. Dalpanbusun. Dueriun. Ustahun. Rasbiki. Silibem. Wepplithi. ad Ecclesiam Paterbrunnensem proprietatis pertinebat, atque eandem traditionem quam idem Comes Dodico ad altare S. Marie tradidit, ut utrumque dum ipse viveret traditionis atque precarie usufructus uteretur. Illo autem mortem obeunte in integrum precaria & traditio ad supradictam Paterbrunnensem Ecclesiam restitueretur, similiter exceptis tribus ministerialibus viris. Tiazone, Bennone, Mainzone ac duabus familiis in Wepplithi habitantibus & ad Heristelli pertinentibus, quas ei in precariam non concessit. Hæc autem traditio tali tenore atque interdictione facta est, ut si isdem Episcopus vel aliquis ejus successor de precaria vel pactione eodem Dodicone vivente infringere voluerit, isdem Dodico supradictum prædium recipiendi licentiam habeat. Hujus rei testes sunt, Sibodo. Immed. Siberbi. Thiatmar. Bernhard. Amulung. Bernhard. Erp. Ailbrat. Volcpold. Kono. Rodward. Haika. Hager. Wored. Helmoure. Alfric. Mainberi. Ratheri. Wiking. Adalbarc. Imuka. Asman. Folcmar. Hiddi. Becilin. Wal. Wüber. Aisfa. Bunald. Thiadmar. Hiriman. Friiburic. Rainhald. Hiriman. Redald. Hildward. Asdag. Acca. Bacca. Unaca. Aica. Ific. Redig. Imuca. Mainbald. Duda. Tamma. Thiadmar. Isger. Bardered. Mainwere. Hiriman. Ova. Hamaca. Heikward. Friiburic. Godescalc. Vulvered. Waldbard.

Hanc Dodiconis Comitum piam munificentiam S. Henricus Imperator hoc suo diplomate auxit & confirmavit.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Henricus divina gratia Romanorum Imperator Augustus. Divina pietatis clementia que nos ad culmen imperatorie Majestatis perduxit, ad hoc voluit imperare, ut Ecclesiarum ordini firmando atque corroborando subveniamus, his autem maxime locis que ab antecessoribus nostris Regibus & Imperatoribus fundata, sed jam peccatis exigentibus penè videbantur annullata. Quapropter omnium fidelium nostrorum presentium scilicet ac futurorum industria

notum

notum esse volumus. Qualiter nos divini amoris instinctu pro remedio anime nostre seu parentum nostrorum, nec non & tertii Ottonis bone memorie Imperatoris dilectaque conjugis nostre Chunigunde Auguste interventu, atque Meinweri. S. Paderbornensis Ecclesie venerabilis Episcopi rogatu, sibi sanctaque sue Ecclesie à Karolo Magno Imperatore olim fundata, nostris verò temporibus incendium passæ in honore S. Dei Genitricis Mariæ semper Virginis, & S. Kilians Martyris Liboriique Confessoris dedicata. Comitatum quem Dodico Comes dum vixit tenuit, situm videlicet in locis Hessiga. Netga, Nibterga cum omni legalitate in proprium concedimus atque largimur per hanc nostram imperialem paginam eo videlicet tenore rationis, ut præfatus Episcopus Meinweri sui que successores præscriptæ Ecclesie præsidentes, dehinc liberam habeant potestatem de eodem Comitatu ejusque utilitatibus quicquid eis placuerit faciendi ad eorum tamen utilitatem Ecclesie. Omni videlicet inquietudine remota. Et ut hæc nostra traditionis seu confirmationis auctoritas stabilis & inconversa omni habeatur tempore, hoc præceptum inde conscriptum manu propria firmavimus & nostro sigillo repercusso insigniri iussimus.

Signum Domini HEINRICI victoriosissimi Imperatoris Augusti.

Gunterius Cancellarius ad vicem Hercumbaldi Maguntini Archiepiscopi & Archicapellani recognovit.

Data XIII. Kal. Mart. Indictione XIII. Anno Dominice Incarnationis millesimo vicesimo primo. Anno verò Domini Heinrichi secundi regnantis XVIII. imperii autem VIII. actum Paderbrun, feliciter. Amen.

Quemadmodum autem Dodiconis Comitatus traditionem, Bernardus ejus propinquus sæculari iudicio, ut loquitur scriptor vitæ B. Meinweri, infirmare attentavit, & demum in præsentia S. Heinrichi Imp. Aribonis Moguntini Archiepiscopi, & aliorum multorum, omni querelâ postpositâ, plenariâ reconciliatione placatus cessavit; ita postea S. Heinricho Imper. defuncto, Aribon Archiepiscopus Mogunt. Comitatum Dodiconis jam antè Ecclesie Paderbornensi donatum à Conrado novo Rege, & juris

juris Paderbornensis ignaro, per obreptionem impetravit, nec tamen diu illo est fructus: siquidem Conradus jus Ecclesiæ Paderborn. edoctus, ipsam in integrum restituit hoc diplomate.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. CHUONRADUS divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Notum sit omnibus Christi nostrisque fidelibus presentibus ac futuris, Qualiter Antecessor noster beatæ memoriæ Heinricus Imperator, cujus semper animus in Dei Ecclesiis meliorandis & amplificandis invigilavit. Paderbrunnensis paupertatem miseratus Ecclesiæ, multa ei bona tam in prædiis, quam in aliis facultatibus largâ manu pro Dei amore dilectique sibi Præsulis Meginwerci assiduo & devotissimo obsequio contulit. Inter quæ etiam Comitatum Dodiconis quondam Comitis eidem Ecclesiæ imperiali munificentia legitime donavit, tradidit, delegavit. Illo autem antecessore nostro defuncto, nos, qui loco illius in regnum successimus, per suggestionem Moguntini Præsulis eundem Comitatum à præfata Ecclesiâ tulimus & in jus Moguntinæ Ecclesiæ rudes adhuc in regno injusto persuasi consilio irrationabiliter transtulimus & transmutavimus. Imperiali autem nostrâ potestate Dei gratia magis magisque in regno confirmata & corroborata. Meginwercus Præsul, Imperatorum devotissimus servitor & amator. Martha sedulis satagens obsequiis, non cessavit nec quievit supplicando serviendo, quoadusque nos omnipotentis Dei, in cujus manu corda sunt Regum commoniti instinctu, dilectæque Conjugis nostræ Gisela, nec non Heinrici filii nostri magnifici Regis interventu, Ecclesiæ suæ scilicet Paderbrunnensi, totum Bernardi Comitis quondam Comitatum, qui situs est in locis Hesse. Nitergo. Netgo. Bothereesge. legitima traditione reddidimus, restitimus, redonavimus. præcaventes autem, nos & præcogitantes ne aliqua postmodum inter ipsas Ecclesias de hac re controversia fieret & discordia. Moguntinæ Ecclesiæ Comitatum, qui situs est in Cluvinga propter pacis confirmationem imperiali nostro jure concessimus, & hoc nostra parte ita est compactum sicque definitum, ut neutra Ecclesiarum illarum aliquod de prædictis rebus sibi inquisitis aliquo modo patiatur detrimentum. Si quis autem diabolica suasionem seductus,
hanc

hanc nostram traditionem in aliquo infringeret, sciat se odium Dei Sanctorumque ejus habiturum, & M. libras auri puri compositurum, medietatem Camerae nostrae & medietatem praedictae Paderbrunnensis Ecclesiae Rectori. Quod ut verius credatur & diligentissime ab omnibus in perpetuum servetur, praecipuum hoc inde conscriptum manu propria subtus firmavimus, & sigillo nostro insigniri jussimus.

Signum Domni CHUONRADI Romanorum Imperatoris invictissimi.

Burchardus Cancellarius ad vicem Bardonis Archicapellani recognovit.

Data III. Non. Aug. Indict. prima. Anno autem Dominicae Incarnationis M. XXXIII. Anno autem Domini Chuonradi Secundi regnantis VIII. imperantis VII. Actum Lintburg feliciter. Amen.

Ex eo tempore Warburgum in fide ac ditione Ecclesiae Paderbornensis perpetuo mansit: Qua de causa Simon Episcopus Paderbornen. cives novi oppidi hoc diplomate impertivit.

SIMON Dei gratia Paderbornensis Episcopus, universis praesentia visuris in perpetuum salutem in eo qui est omnium vera salus. Ut factarum rerum memoria perpetuo perseveret, expedit actus nostros temporales per scripturas authenticas aeternari. Hinc est quod nos novum oppidum in WARTBERGH, per quod Ecclesia nostra Paderbornensis in omnibus suis necessitatibus est suffulta, cupientes in omnibus specialiter promovere. Consulibus & universitati ejusdem oppidi. Capituli nostri Paderbornensis. Ministerialium & universitatis ejusdem Ecclesiae nostrae communi accedente conniventia & consensu, ex dilectione & gratia speciali duximus indulgendum, ut oppidum suum muro necessario inter se & oppidi vicinum & sibi contiguum & munitioibus circumquaque necessariis muniant & circumdent. Et ut haec nostra ordinatio & gratia sibi facta à nobis & nostris successoribus & ab Ecclesia nostra perpetualiter firma & inviolabilis observetur,

U

praesens

praesens scriptum nostro sigillo, & Ecclesia nostra Paderbornen-
 sis. Hermanni Nobilis de Oesede nomine omnium Castellanorum
 in VVARTBERGH. Bertoldi. Weneri & Hermanni Dominorum
 de Brakelo. Civitatis Paderbornensis & oppidanorum in VVart-
 bergh sigillorum munimine jussimus & fecimus roborari, coram
 testibus subnotatis. Gerhardo Praeposito Bremensi & Widekindo
 de Oesede Canonico Patherbornensi. Adolpho Comite de Wal-
 deck. Hermanno de Oesede. Hermanno de Holtbusen. Nobilibus,
 Bertoldo & Wenero de Brakelo. Conrado de Ettelen. Conrado
 de Reckelingbusen. Henrico dicto Pankoken & Helia nato ejus,
 Theodorico de Mederike. Johanne de Offerbusen, & Castellanis
 nostris Friderico de Istorp. Conrado & Alberto fratribus de Wel-
 de. Gotscalco de Welde. Conrado & Volperto fratribus de Eysen.
 Denbardo de Noerde. Gerbardo & Gotscalco fratribus de Din-
 ckelenbergh. Conrado Gerbardo & Helmico fratribus & Scul-
 tetis. Johanne de Nedere. Ludolfo de Humbranen Militibus.
 Hermanno Marscalco. Joanne de Vellede. Bertramo & Frede-
 rico Theodorico & Theodorico de Noerde. Bernbardo & Helmi-
 co fratribus Schulteti nati, Conrado Luscho & Conrado de Ette-
 len. Famulis. Conrado de Sindessen. Regene Budone condico
 Bassen. Henrico de Hoegeden. Johanne de Oisten. Ernesto &
 Henrico de Grimmelsen Militibus. Adolpho de Binelsdorp. Ger-
 hardo Alexandro & Conrado de Nedere. Johanne & Alberto
 fratribus de Nedere. Amelungo & Gotscalco fratribus de Nede-
 re. Volperto de Rosbecke. Conrado de Ofsendorp. Frederico de
 Dasbergh. Joanne de Herveden, & sororio ejus Hermanno Ruffo.
 Henrico. & Conrado fratribus de Rotworsen famulis, & civi-
 bus praedicti oppidi. Proconsulibus Alberto & Siffrido. Moneta-
 rius & Consulibus pro tempore Hermanno de Dalhem. Conrado
 de Wickelen. Wenero Schulteto. Conrado dicto Radt. Herman-
 no de Amelunxen. Conrado de Papenheim. Johanne de Natzung.
 Conrado Bruwardi nato. Heinricho Sartore. Alberto dicto Lethe.
 Arnoldo de Helmerdesbusen. Eckardo Ernberti nato. Herman-
 no de Heindessen. & universitate oppidorum in WARTBERGH
 cum aliis quam pluribus. Nos enim omnes suprascripti, vel Mi-
 nisteriales Vasalli & universitas Ecclesie Patherbornensis, qui
 sigilla

figilla nostra non apposimus, vel sigill propria non habemus, sigillis appensis contenti sumus, & omnia supradicta dicimus ita esse vera. Actum & datum WARTBERGH. Anno millesimo ducentesimo sexagesimo, in Kal. Jun. Pontificatus nostri anno decimo quarto.

5. PARUIT IMPERIO CAROLI.] Ita Regino lib. 2. Chron. ad An. 776. Ex predicto igitur loco (Eresburgo) cum tanta confusione discedentes (Saxones) venerunt ad aliud castrum, quod appellatur Desuburgh, ubi voluerunt similiter facere, sed Deo auxiliante, Francisque eis viriliter repugnantibus, nihil praevaluerunt. Oppidani verò persecuti sunt eos usque ad flumen, quod Lippa dicitur, & multos ex eis interfecerunt. Hactenus ille, Desuburgh verò idem esse quod Desenberg, ostendit Fabricius lib. 2. orig. Saxoniarum. Saxones jugi Francici impatientes & fœderis immemores, ducum suorum levitate, ipso absente (Carolo M.) rursus tumultuantur, arcem Heresburgum obsident, & Francis astute deditioem conantur persuadere, propositâ incolumitate & præmiis; suspectam habentes Franci Saxonum fidem, id facere detrectant, nec viribus de præsidio dejici possunt, &c. Tentantes deinceps (Saxones) castrum Desenburgum in monte altissimo situm, & Hassiæ finitimum nibilo felicius id oppugnant: Nam erumpentes Franci è præsidio, eos ad fluvium usque Luppam insequuntur; nec paucos intercipiunt & obtruncant. Et lib. 4. Idem cum tentarent ad arcem Disenburgiam, etiam cum dedecore, & clade suorum rejecti, & fugati usque ad Lippam fluvium sunt. Quæ hîc Regino de nostra Desenberga recenset, alii de Siburgi obsidione, quæ omnium Franc. hist. scriptorum calculo in hunc eundem annum incidit, intelligenda existimant. Quasi verò in Saxonia non fuerint tunc plures munitiones, seu firmitates, ut loquuntur Annal. Canisii, quas aut Franci præfidiis occupatas tenuerint, aut Saxones recuperare studuerint. Enim verò Desenberga, campis undique patentibus, in arduo cognominis montis jugo posita, inexpugnabilis munimenti situm, ad tuendos Hassiæ fines maximè opportunum, nec ulli Saxoniæ propugnaculo secundum, repræsentat.

6. VICTA DEHINC CESSIT.] Quod, Ægidii Gelenii iudicio loc. cit. de hac nostra *Desenbergæ* locutus, Lambertus Schaffnaburgensis memoriæ prodidit, his verbis ad Ann. 1070. *Deinceps Rex (Henricus IV.) collecto exercitu egressus, extremam operi manum per se ipsum imposuit. Principes, quos ei (Ottoni) consanguinitate, vel aliâ necessitudine obnoxios noverat, aut acceptis presidibus, aut iurejurando, ne ad eum deficerent, obligavit: castellum Hanenstein, à quo ad primum statim belli terrorem presidium abductum fuerat, funditus everti iussit; alii castello, quod DESENBERG dicitur, exercitum jam admovebant, sed hi qui intus erant, etsi loci situ inexpugnabiles essent, & copiis omnibus, quæ administrando bello necessariae erant, affatim affluerent, ultimo tamen se dedere, quàm ancipitem belli fortunam tentare maluerunt.*

7. NUNC JACET INDIGNA.] Quæ vastatio sub annum 1203, contigisse videtur: cum enim *penè primo Pontificatus anno, Bernardo III. Episcopo Paderbornensi cum VVidekindo de Desenberg Abbate Corbeiensi, gravis intercessisset controversia, super castro Desenberg, & super quibusdam damnis; que se Widekindus à Bernardo Episcopo, & maximè ab illius Prædecessore sustinuisse dicebat; per arbitros utrimque lectos reconciliati ambo consensere, ut castrum Desenberg pari labore & paribus expensis destrueretur, & ut de cetero mons ille nulli hominum conferretur, neque odii neque dilectionis intuitu, qui presidium vel aliquam munitionem in eo exstrueret, sed terra fieret arabilis, &c. Testes hujus rei, Lambertus Præpositus, Tidericus Decanus, Henricus Præpositus S. Petri, Tidericus Scholasticus, Conradus Custos, Johannes Cellerarius, Vulframms, Hermannus novæ Ecclesiæ Præpositus, Hermannus, Tetmarus, Cratto, Eberhardus, Volcquinus, Conradus, Hermannus, Volcbertus, Frethericus, Adolfus, Laici: Bernhardus Bercule, Hermannus de Scardenberch, Bernhardus de Northe, Hermannus Comes de Wartberch, Henricus Dapifer de Parborne, Hermannus Pincerna, Gerhardus Schultetz: & iidem hi fuerunt arbitri Domini Episcopi de prædicta ordinatione. Fuerunt autem hi arbitri Domini Abbatis: Bodo de Hoenborch, Herman-*
nus

mus Bercule, Conradus de Amelungessen, Raveno de Ortberche, Ludolfus dictus Burgravius, Arnoldus de Porta, Henricus de Lutmersen. Ex literis antiquis An. Incarnat. Domini MCCIII. Indiēt. VI. Pontificatūs Bernardi III. Episcopi anno primo, datis. Hanc tamen eandem *Desenbergam* aut non planè dirutam fuisse, aut è ruinis resuscitatam, colligi videtur ex antiquis literis An. 1393. die B. Matthiæ Apost. datis, quibus Henricus Spiegel, Ruperto Episcopo Paderbornensi, ejusque successoribus ac diœcesi cavet: *quòd nec ipse, nec ullus ratione debeat.* Diffidio deinde inter ipsos Spiegelios de *Desenberga* orto, Simon Episcopus Paderbornensis Anno 1472. die Jovis post Dominicam Cantate, litem decedit, *pacem Burgensem* fanxit, & certum ejus colendæ modum præscripsit, reservato sibi suisque successoribus beneficio, aperti castri, & territorii jure. Hanc pacificationem confirmavit Ericus Episcopus Paderbornensis, Anno 1524. festo die S. Andreæ Apostoli. Ex quibus apparet *Desenbergam*, eâ tempestate Spiegelios adhuc incoluisse: quam tamen Henrici Saxonis, Episcopi Paderbornensis literæ eadem de re datæ, Anno, 1581. 17. Novembris desertam corruisse arguunt, in quibus Articulo 8. Henricus decernit & mandat Spiegeliiis: *Ut cum in monte & arce Desenbergensi, tanquam primariâ feudi parte, omnis jurisdictio Desenbergensis domini sit fundata, & inde originem ducat, ne ipsum castrum funditus collabi sinant, sed superiorem ejus aream bene conclusam, per janitorem custodiant, atque ipsam turrim instaurent, ac sartam tectam conservent.*

8. IPSA VIDET SI QUOQUE SAXA MORI.] *Nihil est enim opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat & consumat vastitas.* Cic. pro Marcello, & Sulpitius ad Ciceronem epist. fam. lib. 4. ep. 5. *Hem nos homunculi indignamur, si quis nostrum interiit aut occisus est: quum uno loco, tot oppidorum cadavera projecta jaceant.* In eundem sensum Rutilius in itinerrario de Populonia eversa:

*Non indignemur mortalia corpora solvi,
Cernimus exemplis oppida posse mori.*

U 3

In

In quæ mortalium oblivionum fata ne incurrerent res apud nos præclare gestæ, dignæque omnis posteritatis memoriâ: Nos per hæc adornata Monumenta tam sollicitè singulis consultum volumus: quemadmodum id Varro lib. 5. de lingua Latina sapienter olim suavit. *Monère, inquit ille, à memoriâ dictum, quòd is qui monet, perinde sit ac memoria. Sic Monumenta, quæ in sepulchris, & idèò secundum viam, quo prætereuntes admoneant, & se fuisse, & illos esse mortales.* Sed cum & ipsos lapides, qui memoriæ conservandæ ponuntur, subverti, & ex oculis hominum tolli videamus; eò literarum monumenta reperta sunt, quæ ipsis faxis multò fidelius & constantius ætatem memoriæ ad posterum ferant. Quam in partem & nostras has operas venire cupimus, illo cum primis Sallustii, de bello Jugurthino, monito invitati.

*Ingenii præclara facinora, sicut anima,
immortalia sunt.*

